

H. Gebruik van de gezondheidsmatrix

Voor het implementeren van een kwaliteitsvol mondzorgbeleid is het belangrijk om impact te hebben op verschillende determinanten van gezond mondzorggedrag en omgeving. De gezondheidsmatrix helpt je om hierop in te spelen via een afgewogen mix van strategieën op verschillende niveaus.

Tijdens stap 2 gebruiken we de gezondheidsmatrix om de huidige werking te evalueren. Strategieën die op dit moment gebruikt worden in de organisatie worden ingevuld in de matrix. Op basis hiervan kunnen belangrijke leemtes en tekortkomingen worden nagegaan.

In stap 4 gebruiken we deze gezondheidsmatrix opnieuw. Maar nu om aan de hand van de opgestelde doelen acties uit te werken in elk van de hokjes in de matrix. Op deze manier wordt er via alle strategieën gewerkt aan een kwalitatief mondzorgbeleid en wordt de gezondheidswinst sterker.

Wanneer? Stap 2 opdracht 1, & Stap 4 opdracht 1

Waar? Zorgorganisatie: woonzorgcentrum, dagcentrum of thuis(zorg).

Wie? Op niveau van de oudere, op niveau van de intermediairs (verpleeg- en zorgkundigen, mantelzorgers) of op niveau van de zorgorganisatie.

Welke interventies? Educatie, Omgeving, afspraken en regels, & zorg en begeleiding.

Stap 2, Opdracht 2.1

Het huidige beleid gaan we evalueren aan de hand van 4 actiestrategieën die kunnen worden toegepast op 4 verschillende niveaus. De acties kunnen gericht zijn naar de bewoners, naar de zorgverlener, naar de afdeling, over de hele organisatie heen of op de omgeving, hiermee doelen we op alles buiten het WZC (familie, huisartsen, gemeente,...).

Om een overzicht te krijgen van de huidige situatie is kan er bij iedere actiestrategie een aantal vragen gesteld worden.

- > Wat doen we nu al?
- > Wat gaat er goed?
- > Wat gaat er minder goed?

Enkele voorbeeldvragen:

Educatie

- > Informeren we onze bewoners, familie en vrijwilligers over mondgezondheid?
- > Informeren we medewerkers over mondgezondheid?
- > Organiseren we opleidingen rond mondgezondheid?
- > Wat is onze rol op vlak van informeren en vormen van personeel?
- > Kan het personeel omgaan met weerstand tijdens het toedienen van mondzorg?
- > Heeft het personeel voldoende vaardigheden om mondzorg toe te dienen aan zorgafhankelijke personen?
- > Heeft het personeel voldoende kennis over mondzorg bij ouderen?

Omgevingsinterventies

- > Is het materiaal aanwezig om kwalitatieve mondzorg toe te dienen?
- > Worden de familieleden betrokken bij de mondzorg?
- > Zijn er geregeld contacten met de huistandartsen en tandartsen in de buurt?
- > Is er een individueel mondzorgplan van iedere bewoner?

Afspraken en regels

- > Wat zijn afspraken over het toepassen van mondzorg?
- > Beschikken we over richtlijnen voor het uitvoeren van mondzorg?
- > Staan de afspraken en richtlijnen op papier? Voor het personeel, bewoners, vrijwilligers en familie?
- > In welke mate worden deze afspraken en richtlijnen gedragen?
- > In welke mate zijn ze werkbaar en worden ze toegepast in de praktijk?
- > Wat missen we op vlak van afspraken en regels?
- > Wordt mondzorg meegenomen tijdens het bewonersoverleg?

Zorg en begeleiding

- > Wat missen we op vlak van begeleiding?
- > Wordt er bij aankomst een inschatting gemaakt van de mondstatus van de bewoner?
- > Wat is onze rol ten aanzien van mondzorgproblemen bij de bewoners?
- > Hoe verloopt de samenwerking met de thuishandartsen van de bewoner bij aankomst en gedurende het verblijf?
- > Hoe verloopt de doorverwijzing naar een tandarts in de regio bij problemen?
- > Hoe verloopt het organiseren van de jaarlijkse tandartscontrole voor de bewoners?
- > Hoe gaat het personeel om met moeilijk hanteerbaar gedrag?

	Dit doen wel al.	Dit gaat goed.	Dit gaat minder goed.	Algemene tevredenheid		
				Goed bezig	Kan beter	Nog werk
Educatie	Individu:			☐	☐	☐
	Zorgverlener:					
	Afdeling:					
	Organisatie:					
	Buiten WZC:					
Omgevingsinterventie	Individu:			☐	☐	☐
	Zorgverlener:					
	Afdeling:					
	Organisatie:					
	Buiten WZC:					
Afspraken en regels	Individu:			☐	☐	☐
	Zorgverlener:					
	Afdeling:					

	Organisatie:			
	Buiten WZC:			
Zorg en begeleiding	Individu:	☐	☐	☐
	Zorgverlener:			
	Afdeling:			
	Organisatie:			
	Buiten WZC:			

Stap 4, opdracht 1

Onderstaande ingevulde matrix kan je een idee geven van de mogelijke strategieën voor een kwalitatief mondzorgbeleid binnen het WZC. Het is niet de bedoeling dat je deze matrix overneemt zonder meer. Met de doelen die in de vorige stap werden opgesteld kunnen acties opgesteld worden passend in de matrix. Deze acties worden ingevuld in de matrix. Met behulp van de matrix kan er dan gekeken worden waar er nog mogelijke leemtes zijn die opgevuld moeten worden voor een kwalitatief mondzorgbeleid.

Enkele tips bij het opstellen van de acties:

---

1. Educatieve strategieën

- > De kennis, vaardigheden en attitude van de zorgverleners moeten verhoogd worden. Dit kan door vormingen op te zetten in de zorgorganisatie, die bestaan uit theoretische delen en praktische trainingen, al dan niet met groepsdiscussies.
- > Om de attitude van het verzorgend personeel te verhogen is het bieden van ondersteuning na de vormingen het belangrijkste.
- > Het “train de trainer” concept kan toegepast worden door de leden van het mondzorgteam om zoveel mogelijk collegae-zorgverleners op te leiden.
- > “On site” training is een ideaal middel om de vaardigheden te verbeteren’
- > Motivationale gespreksvoering kan aangeleerd worden om drempels te overwinnen bij de oudere.

2. Faciliterende maatregelen

- > Draaiboeken rond ‘hoe mondzorg implementeren in een zorgorganisatie’.
- > Bij digitaal bewonersdossier wordt mondzorg opgenomen als één van de basis modules.
- > Nauwe samenwerking tussen organisatie en (lokale) tandarts heeft een positief effect.
- > De juiste materialen en producten moeten aangereikt worden aan de zorgverleners.
- > Per patiënt of bewoner kan een individueel mondzorgplan opgesteld worden.
- > Het deel ‘mond en tanden’ van de BelRAI kan verpleegkundigen helpen om de behandelneed van de persoon in te schatten.
- > Steekkaarten rond mondzorg en ander materiaal worden aangeboden op website.

3. Afspraken en beleidsondersteuning

- > Mondzorg kan opgenomen worden in het kwaliteitsbeleid van een zorgorganisatie, mondzorg als indicator.
- > Een personeelslid kan aangesteld worden als teamleider mondzorg, om mondgezondheid en dagelijks poetsen te promoten en te coördineren in de organisatie.

4. Begeleiding en zorg

- > Zorgorganisaties kunnen ervoor kiezen om (deeltijds) een mondhygiënist aan te nemen: deze kan het mondzorgbeleid op organisatieniveau gestructureerd opzetten en tegelijk praktische en inhoudelijke ondersteuning bieden.

- > Zorgorganisaties kunnen afspraken maken met tandartsen voor doorverwijzing van bewoners met een zorgvraag.
- > Mobiele basis tandartsapparatuur (reinigingstoestel, aspiratie toestel) kan (samen) aangekocht worden om tandartsen/mondhygiënist(en) te ondersteunen om ter plaatse preventieve behandelingen uit te voeren.
- > Mobiele tandartspraktijken (b.v. Gerodent).

Gezondheids- matrix Zorg & Welzijn				
	De kwetsbare oudere	Afdeling	Organisatie	Omgeving buiten de zorgorganisatie
Educatie	<ul style="list-style-type: none"> > Motivationale gespreksvoering en/of individuele mondhygiëne instructies door mondhygiënist, referentiepersoon mondzorg, tandarts of huisarts. > Brochures en posters om de bewoner op de hoogte te brengen van de aandacht voor mondzorg. > Intake gesprek nieuwe bewoners. 	<ul style="list-style-type: none"> > Gebruik maken van de Train de trainer-mondzorg die wordt aangeboden door het Vlaams Instituut Mondgezondheid. > Steekkaarten met informatie over mondzorg zijn duidelijk aanwezig op de verpleegpost. 	<ul style="list-style-type: none"> > Sensibilisering leidinggevenden op het terrein.(preventie) > Praktische en theoretische mondzorg trainingen (preventie) > KICK-OFF moment De Mondzorglijn. Thema week of thema-dag mondzorg. 	<ul style="list-style-type: none"> > Werking rond mondzorg communiceren naar familie en mantelzorgers. > Infomoment rond De Mondzorglijn in de eerstelijnszone. Tandartsen in de regio uitnodigen voor een werklunch.
Omgevings- interventies	<ul style="list-style-type: none"> > Opteren voor suikervrije frisdranken, wanneer de koffie of thee gezoet wordt, suikervervangers aanbieden. 	<ul style="list-style-type: none"> > Correcte materialen en producten voor dagelijkse mondzorg zijn aanwezig. 	<ul style="list-style-type: none"> > Mondzorg basis deel van het digitaal zorgdossier, waardoor het dagelijks zichtbaar wordt in de zorg. > Op de kamer van iedere bewoner/ouder wordt een indicatie opgehangen die informatie geeft over de manier van mondzorg. 	<ul style="list-style-type: none"> >
Afspraken en regelgeving	<ul style="list-style-type: none"> > Individueel aangepast mondzorgplan per bewoner aanwezig 	<ul style="list-style-type: none"> > In patiënten- of bewonersbesprekingen wordt mondzorg een vast item. 	<ul style="list-style-type: none"> > Vast Mondzorgbeleid (draaiboek Mondzorglijn) > Mondzorg is opgenomen in het kwaliteitsbeleid van de organisatie 	<ul style="list-style-type: none"> > Mondzorgbeleid op niveau van de 1ste lijns zone.

			<ul style="list-style-type: none"> > Iedere zorgverlener is op de hoogte dat mondzorg deel is van de basiszorg, en dat het niet optioneel is 	
<p>Zorg en begeleiding</p>	<ul style="list-style-type: none"> > Door het gebruik van BelRAI 'Mond en tanden' kunnen zorgverleners vroegtijdig de nood aan een tandartsbezoek inschatten > Regelen van aangepast transport naar eigen tandarts of mobiele tandarts > Het hebben van een vaste huistandarts motiveert meer om regelmatig op controle te gaan. 	<ul style="list-style-type: none"> > Zorgverleners hebben aandacht voor bewoners die klagen over pijn in de mond, of die negatief/agressief reageren op zorg aan het gezicht. Dit wordt signaleerd naar de mondzorgcoördinator. 	<ul style="list-style-type: none"> > Nauwe samenwerking of goede contacten met lokale tandarts. > Samenwerking met mondhygiënist. > De Coördinerende Raadgevende arts (CRA) kan huisartsen motiveren om meer aandacht te schenken aan de mondgezondheid. > BelRAI 'Mond en tanden' (vroegtijdige detectie) > Ondersteuning van de zorgverleners door procesbegeleider of mondzorg-coördinator bij problemen of vragen bij dagelijkse mondzorg (poetsen) of doorverwijzing. 	<ul style="list-style-type: none"> > Gezamenlijke aankoop mobiel materiaal tandarts/mondhygiënist. (toeleiding) > Familie, vrijwilligers of andere mantelzorgers kunnen betrokken worden bij het organiseren van transport naar de tandarts, of bij het uitvoeren van dagelijkse mondzorg.